

Nr 724

Av fröken **Löwenhielm m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 123, angående skolväsendets ordnande på real-skolestadiet under övergångstiden före enhetsskolans genomförande m. m.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition 123 får vi framhålla, att man kan från den högre skolans synpunkt icke finna några pedagogiska skäl för en övergång till den treåriga realskolan och femåriga flickskolan. En elev, som nu går i den femåriga realskolan, har mycket större chanser att få en lugn studiegång med hyggligt studieresultat i förhållande till sin begåvning. Den treåriga realskolan kommer att medföra många flera individuella misslyckanden, om man icke skall göra gallringen mycket stark vid inträdet — och detta i sin tur motverkar hela syftet med reformen. Ungdomarna kommer att under större delen av puberteten undervisas i denna treåriga realskola. De är då som mest svårfostrade och oerhört känsliga för personliga motgångar. En motgång i de åren kan ofta sätta spår för hela livet.

Om man ändå i dagens läge måste försöka den väg till breddning av realskolan, som den treåriga realskolan ger, beror detta på att försummelser mot det högre skolväsendet under gångna år ej gett detta bättre möjlighet att ta emot de stora barnkullarna, som nu söker sig dit.

Om reformen genomföres måste man hela tiden hålla det målet i sikte, att de högre skolorna skall breddas. Studietiden får icke förlängas genom att flertalet av eleverna söker sig över till 4-årig skola. Då har syftet med reformen förfuskats. Och om en mycket stor del av eleverna ej når fram till de kunskaper, som fordras i vanlig realexamen, utan i stället nöjer sig med »särskild realexamen», har reformen även då förfuskats.

Utvecklingen måste mycket noga följas. Man måste se till att inte endast flera elever tas in i realskolorna och flickskolorna utan också att flera elever kommer ut i rätt tid och med tillräckliga kunskaper för att bl. a. fortsätta på gymnasier av olika slag och i andra skolor, som bygger vidare på realexamens kunskaper.

Denna för både elever och lärare mycket svåra skolform måste bli föremål för en generös behandling från statsmakternas sida, så att en tilldelning av extratimmar för förstärkning av undervisningen blir möjlig, om det visar sig behövt, t. ex. genom uppdelning av klass. Man får icke misslyckas i att ge eleverna en god undervisning. Ett misslyckande kan

rättas till för nya elever, men ej för dem som redan lämnat skolan. Det kan icke vara tillåtet att experimentera med barn och ungdomar, om man ej samtidigt har möjlighet att rätta till misslyckanden.

Som departementschefen anför på sid. 135 i propositionen, kommer varje misshushållning med lektionstiden i den nya realskolan att göra sig märkbar på helt annat sätt än i den gamla. Nu har man kunnat låta undervisningen avbrytas av allmänbildande föredrag med främmande föreläsare, skolfilm, skolradio, studiebesök m. m. Sådant måste nödvändigtvis i en treårig skola ransoneras mycket starkt. En sak, som icke kan kallas misshushållning med lektionstid men väl med undervisningstid, är den tid som en ämneslärare, som är klassföreståndare, måste ta till andra uppgifter än undervisning. Stora tidsförluster göres för undervisningen på detta sätt, särskilt i början av ett läsår. Viss extra tilldelning av timmar för sådana uppgifter bör kunna ges.

För att undervisningstiden i realskolan och flickskolan skall kunna utnyttjas på bästa sätt, måste vissa förstärkningsanordningar ske i folkskolan. Dessa bör utom engelska och matematik även omfatta modersmål, framför allt svensk grammatik. I klass 1³ skall eleverna omedelbart börja med att läsa tyska och måste då ha grammatiska kunskaper och vara väl förtrogna med terminologien. Detta har hittills inlärts i klasserna 1⁵ och 2⁵ vid undervisningen i modersmål och engelska.

Förstärkningsanordningarna i matematik bör omfatta både klass 5 och 6 i folkskolan. Kunskaperna i matematik och framför allt i geometri i realskolan har sedan länge visat tendens att sjunka. Detta torde bero på många faktorer, som delvis är svåra att fastställa. De sämre kunskaperna förorsakar onödiga svårigheter för eleverna både i realskolan och på gymnasie-stadiet. Skulle kunskaperna än ytterligare försämrats blir följderna svåra att bemästra.

När inom folkskolan uppdelning göres av klass för förstärkningsanordningar av ovan nämnt slag, skall folkskolan ha skyldighet att samråda med föräldrarna och underrätta dem om att deras barn placeras i den grupp av elever, som erhåller förstärkt undervisning för att komma in i högre skola, eller att de placeras i en annan grupp. Föräldrarna bör ha rättighet att få sina synpunkter beaktade.

Konsulenter anställda hos skolöverstyrelsen och rekryterade bland aktiva lärare, bör regionsvis anställas icke endast i engelska utan även i matematik, i det senare ämnet för att samordna undervisningen i folkskolan och realskolan.

Den treåriga realskolans elever torde i betygshänseende få svårt att hävda sig mot den 4-åriga skolans. I konkurrensen om gymnasieplatserna kommer troligen — om ej motåtgärder vidtages — åtskilliga elever och föräldrar att föredra 4-årig skola för att säkra betygspoängen för

inträde i gymnasium. Man bör överväga om elever, som utan försening genomgått folkskolan och den 3-åriga realskolan skall få — under förutsättning att samma betygsnormer hålles i olika skolor — räkna tilläggspoäng på sina betyg för att kunna hävda sig i konkurrensen vid ansökan till gymnasium m. fl. läroanstalter.

Det är möjligt, att man måste överväga att något minska antalet idrottsdagar i realskola och flickskola. Nu uttages 10 à 12 dagar. Detta kan eventuellt ändras till 8 à 12. En utredning bör göras, varvid rektorer, skolläkare och gymnastiklärare bör få yttra sig.

Under hänvisning till vad ovan sagts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta,

att förstärkningsanordningar får vidtagas i den treåriga realskolan och femåriga flickskolan utöver vad som nu är tillåtet i nuvarande skolformer genom uppdelning av klass och att detta får ske, där skolöverstyrelsen finner detta lämpligt,

att vissa timmar, förslagsvis 1/2 veckotimme för varje klassavdelning, tilldelas skolorna för att disponeras av klassföreståndarna,

att förstärkningsanordningarna i folkskolan skall omfatta icke bara engelska utan även modersmålet samt matematik både i klass 5 och 6,

att konsulenter hos skolöverstyrelsen rekryterade bland aktiva lärare får anställas regionsvis även för undervisningen i matematik, samt

att riksdagen måtte i övrigt besluta i enlighet med i motionen anförda synpunkter.

Stockholm den 6 april 1956

Brita Löwenhielm

Nils Nestrup

Ingrid Andrén